

علی حیدری نهند

آثار و برکات امانتداری

اگر فرهنگ امانتداری در جان ملتی نفوذ کند و در ابعاد مختلف جامعه گسترش یابد و رهبران جامعه به صفت زیبای امانتداری متخلق شوند؛ اگر مدیران، مهندسان و متصدیان امور، به وظیفه امانتداری عمل کنند و کارخانه‌ها و کارگاههای تولیدی را به عنوان امانت تلقی نموده و به طور شایسته از آن بهره برند. اگر تک تک مسئولان دولتی و متصدیان مشاغل و مناصب مختلف به مسئولیت خود به عنوان امانت بنگرند و با کمال صداقت و امانت، وظایف خود را

انجام دهند. اگر معلمان، دبیران و استادان به دانش‌آموزان و دانشجویان به چشم امانت نگاه کنند و با دلسوزی و علاقه‌مندی در تعلیم و تربیت و تهذیب اخلاق آنان بکوشند و آنان را افرادی صالح و مفید پرورش دهند. و خلاصه اینکه اگر افراد جامعه در هر رتبه و مقام و در هر شغل و منصبی، سرمایه‌های عمومی و خصوصی و مادی و معنوی کشور را امانتی بدانند که چند روزی در اختیار آنان قرار گرفته و خود را موظف به حفظ و پاسداری از آن نمایند، برکات فراوانی برای جامعه به ارمغان خواهند آورد.

۲. رفاه

از دیگر آثار امانتداری، فراوانی رزق و روزی و پربركت بودن آن است. رسول خدا ﷺ فرمود: «الْأَمَانَةُ تَجْلِبُ الرِّزْقَ»^۱ امانتداری موجب جلب روزی است. و حضرت در حدیث دیگری امانتداری را موجب ثروتمندی می‌داند: «الْأَمَانَةُ تَجْلِبُ الْغِنَى»^۲ امانتداری بی‌نیازی را به همراه دارد.^۳

شخص امین در هر جا و هر شغل، اعتماد دیگران را به خود جلب کرده و استقبال عمومی را به ارمغان می‌آورد. امانتدار اگر کاسب باشد، مردم با اطمینان با او معامله می‌کنند و مشتریهای فراوانی خواهد داشت. او اگر در اداره‌ای مشغول به کار شود، توجه و اطمینان مسئولان را بر می‌انگیزد. در هر حال زمینه جلب روزی و رفاه برای چنین شخصی کاملاً فراهم است.

این امانتداری افزون بر آثار اجتماعی، برای خود فرد امانتدار نیز فوائد بیشماری در دنیا و آخرت خواهد داشت. برخی از فوائد فردی و اجتماعی امانتداری را می‌توان چنین برشمرد:

۱. امنیت و آسایش جامعه

رسول گرامی اسلام ﷺ در مورد این ره‌آورد اجتماعی امانتداری در جامعه می‌فرماید: «لَا تَزَالُ أُمَّتِي بِخَيْرٍ مَا لَمْ يَتَخَاوُنُوا وَأَدَّوْا الْأَمَانَةَ»^۱ پیوسته امت من در خوشی و راحتی خواهند بود، مادامی که به همدیگر خیانت نورزند و امانتها را ادا کنند.^۲

امام کاظم علیه السلام این دستاورد را برای تمام ساکنان زمین پیش بینی نموده و سعادت و خوشبختی آنان را در امانتداری و عمل به حق می‌داند. آن حضرت در روایتی حکیمانه می‌فرماید: «أَهْلُ الْأَرْضِ بِخَيْرٍ مَا يَخَافُونَ وَأَدَّوْا الْأَمَانَةَ وَعَمِلُوا بِالْحَقِّ»^۳ اهل کره خاکی، زندگی خوش و نیکویی خواهند داشت، اگر [از گناه کردن] بترسند و امانتداری پیشه کنند و به حق عمل نمایند.^۴

۱. وسائل الشیعه، شیخ حرّ عاملی، ج ۹، ص ۲۵.

۲. همان، ج ۱۹، ص ۷۰.

۳. الکافی، ج ۵، ص ۱۳۳.

۴. قرب الاسناد، ابی العباس حمیری، ص ۵۵.

در مقابل، خیانت و نادرستی، فقر آور و موجب ذلت است. پیامبر ﷺ فرمود: «الْخِيَانَةُ تَجْلِبُ الْفَقْرَ»^۱ خیانت، فقر و فلاکت به همراه دارد. شخصی به امام صادق علیه السلام عرض کرد: زنی در مدینه در آرایش بانوان و دختران اشتغال دارد و ماکسی را مثل او سراغ نداریم که رزق و روزی از هر سو برایش ریزان باشد. امام صادق علیه السلام فرمود: «أَنْهَا صَدَقَتِ الْحَدِيثِ وَأَذَتْ الْأَمَانَةَ وَذَلِكَ يَجْلِبُ الرِّزْقَ»^۲ او راست می گوید و امانتدار است و این سبب فراوانی روزی است.»

لِلْأَمَانَةِ الْقَطْعُ لِلرَّحِمِ لَمْ يَنْفَعَهُ مَعَهُمَا عَمَلٌ وَ تَكَفُّاً بِهِ الصَّرَاطُ فِي النَّارِ»^۳ رحم و امانت در روز قیامت [مجسم شده و] در دو جانب پل صراط قرار می گیرند. هنگامی که صلۀ رجم کننده و شخص امانتدار از آنجا عبور می کند، مستقیماً به بهشت می رود. اما وقتی خیانت کننده به امانت و قطع کننده رحم از آنجا رد می شود، با این دو عمل زشت، هیچ کار نیک به او فائده نمی دهد و وی را از صراط به سوی آتش جهنم بر می گرداند.»

۵. تکامل ایمان

ایمان هر شخصی؛ پس از طی مراحل و با تحمل زحمات و تلاشهای او در انجام کارهای نیک و اعمال شایسته، به سوی کمال می رود؛ اما برخی از اعمال نیک در کامل شدن ایمان انسان تأثیر به سزایی دارد. امام صادق علیه السلام از قول پدرش می فرماید:

۳. رستگاری دنیا و آخرت

حضرت لقمان در میان نصایحی که به فرزندش دارد، می فرماید: «يَا بُنَيَّ أَدِّ الْأَمَانَةَ تَسْلِمًا لَكَ دُنْيَاكَ وَ آخِرَتُكَ»^۴ فرزندم امانت را ادا کن تا دنیا و آخرت تو سالم بماند. و در دو جهان رستگار شوی.»

۴. امنیت در قیامت

ابوذر می گوید: از رسول خدا صلی الله علیه و آله شنیدم که فرمود: «خَافَتَا الصَّرَاطَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ الرَّحِمُ وَالْأَمَانَةُ فَإِذَا مَرَّ الْوَصُولُ لِلرَّحِمِ أَلْمُودِي لِلْأَمَانَةِ نَفَذَ إِلَى الْجَنَّةِ وَإِذَا مَرَّ الْخَائِنُ

۱. الکافی، ج ۵، ص ۱۳۳.

۲. وسائل الشیعه، ج ۱۹، ص ۶۸.

۳. معانی الاخبار، شیخ صدوق، نشر اسلامی، قم، ۱۳۷۹ ش، ص ۲۵۳.

۴. چهل حدیث، امام خمینی علیه السلام، مؤسسه نشر آثار امام، ۱۳۷۱ ش، ص ۴۷۷.

الْحَدِيثِ وَأَدَاءِ الْأَمَانَةِ تَشْرِكُ النَّاسَ فِي
 أَمْوَالِهِمْ هَكَذَا؛^۳ بر تو باد راستگویی و
 اداء امانت که در این صورت شریک
 مال مردم خواهی بود. [پس امام دو
 انگشت خود را به هم حسابانیده و
 فرمود] مثل این.

۷. رضایت خداوند

برای یک انسان با ایمان
 خواسته‌ای بالاتر از جلب رضایت حق
 تعالی نیست؛ چرا که در این صورت
 انسان طالب کمال و حقیقت به
 بالاترین آرزوی خود می‌رسد.
 امیر مؤمنان علی علیه السلام فرمود: «إِذَا أَحَبَّ اللَّهُ
 عَبْدًا حَبَّبَ إِلَيْهِ الْأَمَانَةَ؛^۴ هرگاه خدا
 بنده‌ای را دوست داشته باشد،
 امانتداری را در نظر او دوست داشتنی
 می‌کند.» بنابراین هرکس که امین و
 امانتدار است دوست و محبوب
 خداست.

«أَزِيعَ مَنْ كُنَّ فِيهِ كَمَلُ إِيمَانِهِ وَإِنْ كَانَ مِنْ
 قَرْنِهِ إِلَى قَدَمَيْهِ دُتُوبًا لَمْ يَنْقُضْهُ ذَلِكَ وَهُوَ
 الصَّدْقُ وَأَدَاءُ الْأَمَانَةِ وَالْحَيَاءُ وَحُسْنُ
 الْخُلُقِ؛^۱ چهار ویژگی در افراد، موجب
 کمال ایمان آنهاست و اگر از سر تا پای
 وجودشان را گناه فرا گرفته باشد خللی
 در ایمانشان [که در پرتو این چهار
 خصلت و الا بخشوده می‌شود] ایجاد
 نمی‌شود؛ راستگویی، امانتداری، حیاء
 و حسن خلق.»

علی علیه السلام نیز کامل‌ترین ایمان را در
 گرو امین بودن شخص می‌داند و در
 کلام گهرباری می‌فرماید:

«أَفْضَلُ الْإِيمَانِ الْأَمَانَةُ؛^۲ امانتداری
 بالاترین درجه ایمان است.»

۸. جلب اعتماد عمومی

شخص امین با عملکرد شایسته
 خویش، اعتماد عمومی را به خود
 جلب می‌کند و مردم در موارد مهمی از
 زندگی به او اطمینان کرده، داراییهای
 خود را به او می‌سپارند.

امام صادق علیه السلام به عبدالرحمن بن
 سیابه فرمود: آیا به تو سفارشی ارزنده
 داشته باشم؟ او گفت: آری یابن رسول
 الله صلی الله علیه و آله! امام فرمود: «عَلَيْكَ بِصِدْقِ

۱. وسائل الشیعه، ج ۱۹، ص ۷۰.

۲. عیون الحکم و المراءعظ، علی بن محمد

واسطی، دار الحدیث، ص ۱۱۸.

۳. وسائل الشیعه، ج ۱۹، ص ۶۹

۴. غرر الحکم، عبدالواحد آمدی، نشر دفتر

تبلیغات، ۱۳۶۶ ش، ج ۳، ص ۱۴۰.